

บทบรรณาธิการ ภาค ๑ สมัยที่ ๗๙ ฉบับที่ ๔

คำถาม นางสาวเป็นภริยาคนที่สองของนายหล่อ ได้เปิดร้านอาหารและใช้เป็นที่พักอาศัยด้วย เวลานั้นนายหล่อมาหานางสาวและพักค้างคืนนายหล่อจะขับรถยนต์กระบะมาจอดหน้าร้านอาหารดังกล่าว ระยะเวลาที่นายหล่อไปติดพันสาวอื่นจึงมีเรื่องทะเลาะกับนางสาวและนายหล่อมักจะทุบตีทำร้ายนางสาว นางสาวจึงไปขอให้นายสอดช่วยสั่งสอนนายหล่อ นายสอดตกลงโดยนางสาวจะคล้อยตามทุกอย่าง เมื่อนายหล่อมาค้างที่ร้านกับนางสาว นางสาวแจ้งนายสอด นายสอดจึงไปขอให้นายแตรกมาช่วยโดย บอกว่าจะไปสั่งสอนนายหล่อ นายแตรกตกลง นายสอดและนายแตรกจึงขับรถจักรยานยนต์มาด้วยกัน แล้วเข้าไปในร้านอาหารโดยขึ้นไปบนที่พักพบนายหล่อนอนอยู่บนเตียง นายสอดจึงใช้เก้าอี้ในร้าน ทุบตีทำร้ายนายหล่อที่นอนอยู่บนเตียง เมื่อนายหล่อจะลุกขึ้นนายแตรกเข้าไปจับขานายหล่อไว้ แล้ว นายหล่อแน่นิ่งไป นายสอดและนายแตรกเข้าใจว่านายหล่อถึงแก่ความตายไปแล้ว นายสอดและ นายแตรกจะเอาศพและรถยนต์กระบะไปทิ้งในป่า จึงช่วยกันยกร่างนายหล่อไปวางไว้ที่ข้างคนขับ รถยนต์กระบะของนายหล่อ แล้วนายสอดขับรถยนต์กระบะดังกล่าวออกไปโดยนายแตรกขับ รถจักรยานยนต์ตามไป เมื่อไปถึงริมถนนห่างจากหมู่บ้านประมาณ ๑๐ กิโลเมตร นายสอดขับรถยนต์ กระบะเลี้ยวเข้าไปในป่าเมื่อจอดรถยนต์กระบะ ขณะนั้นนายหล่อรู้สึกตัวนายสอดจึงใช้เชือกในลอนที่อยู่ ในรถยนต์กระบะรัดคอนายหล่อจนถึงแก่ความตาย แล้วลงจากรถยนต์กระบะพบนายแตรกขับขี รถจักรยานยนต์ตามมา นายสอดเล่าเรื่องที่ใช้เชือกรัดคอนายหล่อถึงแก่ความตายให้นายแตรกฟัง แล้ว นายสอดนั่งรถจักรยานยนต์ที่นายแตรกขับหนีไปด้วยกัน

ให้วินิจฉัยว่า นางสาว นายสอด และนายแตรก มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฐานใด หรือไม่ เพียงใด

คำตอบ ความรับผิดทางอาญาของนายสอดและนายแตรก การที่นายสอดใช้เก้าอี้ตีทำร้าย นายหล่อที่นอนอยู่บนเตียง เมื่อนายหล่อจะลุกขึ้นนายแตรกเข้าไปจับขานายหล่อไว้ แล้วนายหล่อแน่นิ่ง ไป เป็นการร่วมกันทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น เมื่อผู้กระทำ ผิดได้คิดไตร่ตรองทบทวนแล้วจึงตกลงใจกระทำความผิด จึงเป็นการไตร่ตรองไว้ก่อน นายสอดและ นายแตรกจึงมีความผิดฐานร่วมกันทำร้ายทำร้ายผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา ๒๙๖ ประกอบมาตรา ๒๘๙ (๔) และมาตรา ๘๓ บทหนึ่ง

การฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน หมายความว่า ก่อนทำการฆ่าผู้กระทำผิดได้คิดไตร่ตรอง ทบทวนแล้วจึงตกลงใจกระทำความผิด ไม่ใช่กระทำไปโดยปัจจุบันทันด่วน การที่นายสอดเข้าใจว่า นายหล่อถึงแก่ความตายไปแล้วจะนำร่างนายหล่อไปทิ้งแล้วนายหล่อรู้สึกตัวนายสอดจึงใช้เชือกที่อยู่ใน รถยนต์กระบะรัดคอนายหล่อจนถึงแก่ความตายนั่น เป็นกระทำไปโดยปัจจุบันทันด่วน เมื่อเห็นว่า นายหล่อยังไม่ถึงแก่ความตาย การกระทำของนายสอดจึงไม่เป็นการฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตาม มาตรา ๒๘๙ (๔) เป็นแต่เพียงความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามมาตรา ๒๘๘ อีกบทหนึ่ง

ส่วนนายแตรก แม้จะช่วยนายสอดยกร่างนายหล่อขึ้นรถยนต์กระบะ เมื่อนายสอดขับรถยนต์ กระบะไปนายแตรกก็ขับรถจักรยานยนต์ตามไป จนนายสอดใช้เชือกที่อยู่ในรถยนต์กระบะรัดคอ นายหล่อจนถึงแก่ความตาย นายแตรกมิได้มีการกระทำร่วมกันและมีเจตนา ร่วมกันกับนายสอดใน การฆ่านายหล่อในขณะที่นายสอดกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น นายแตรกจึงไม่เป็นตัวการร่วมกับ

นายสอต่อฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามมาตรา ๒๘๘ ประกอบมาตรา ๘๓ แม้หลังจากนายสอต่อใช้เชือกรัดคอก นายหล่อถึงแก่ความตาย แล้วนายสอต่อนั่งรถจักรยานยนต์ที่นายแพทกขับหลบหนีไปด้วยกันนั้น การที่จะเป็นผู้สนับสนุนผู้อื่นกระทำความผิดต้องเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกผู้อื่นก่อนหรือในขณะที่กระทำความผิด แต่การที่นายแพทกช่วยเหลือนายสอต่อหลังนายสอต่อกระทำความผิด นายแพทกจึงไม่เป็นผู้สนับสนุนนายสอต่อกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ตามมาตรา ๒๘๘ ประกอบมาตรา ๘๖

เมื่อนายสอต่อและนายแพทกเข้าใจว่านายหล่อถึงแก่ความตาย เจตนาของนายสอต่อและนายแพทกที่ร่วมกันกระทำความผิดฐานร่วมกันทำร้ายนายหล่อโดยไตร่ตรองไว้ก่อนก็ยุติลง การเป็นตัวการร่วมกันของนายสอต่อและนายแพทกจึงยุติลง แม้นายสอต่อใช้เชือกรัดคอกนายหล่อจนถึงแก่ความตาย ก็เป็นการกระทำลำพังของนายสอต่อเองเมื่อทราบว่ายนายหล่อยังไม่ถึงแก่ความตาย นายแพทกไม่ต้องรับผิดในผลคือความตายของนายหล่อ นายแพทกจึงไม่มีความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตายตามมาตรา ๒๙๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๘๙ (๔) แต่มีความผิดเพียงฐานร่วมกันทำร้ายทำร้ายผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนดังที่วินิจฉัยมาแล้ว

นายสอต่อเล่าเรื่องที่ใช้เชือกรัดคอกนายหล่อถึงแก่ความตายให้นายแพทกฟัง แล้วนายสอต่อนั่งรถจักรยานยนต์ที่นายแพทกขับหนีไปด้วยกัน นายแพทกมีความผิดฐานช่วยเหลือนายสอต่อซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด อันมิใช่ความผิดลหุโทษ เพื่อไม่ให้ต้องโทษ โดยช่วยผู้นั้นด้วยประการใด ๆ เพื่อไม่ให้ถูกจับกุมตามมาตรา ๑๘๙ อีกบทหนึ่ง (คำตอบส่วนนี้ไม่มีในฎีกาเพราะโจทก์ไม่ได้ฟ้อง)

ส่วนการที่นายสอต่อและนายแพทกเข้าใจว่านายหล่อถึงแก่ความตายไปแล้ว จะเอาศพและรถยนต์กระบะไปทิ้งในป่า ระหว่างที่นายสอต่อและนายแพทกยกนายหล่อมาไว้ในรถยนต์กระบะจนถึงเวลาที่นายสอต่อขับรถยนต์กระบะไปจอดทิ้งไว้ที่อื่นก่อนที่นายสอต่อจะฆ่านายหล่อที่นั่น นายหล่อยังมีชีวิตอยู่ การเคลื่อนย้ายนายหล่อไปยังสถานที่ดังกล่าวไม่ใช่เป็นการเคลื่อนย้ายศพ จึงขาดองค์ประกอบภายนอกของความผิด การกระทำของนายสอต่อและนายแพทกไม่มีความผิดฐานร่วมกันเคลื่อนย้ายศพเพื่อปิดบังการเกิด การตาย หรือเหตุแห่งการตาย กับฐานเคลื่อนย้ายศพโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๑๙๙ และมาตรา ๓๖๖/๓ ประกอบมาตรา ๘๓ (ฎีกาที่ ๒๗๙๒/๒๕๖๐)

ความรับผิดทางอาญาของนางสวຍ การที่นางสวຍไปขอให้นายสอต่อช่วยสังสอนนายหล่อ ย่อมหมายถึงทำให้เจ็บตัวเพียงเพื่อสังสอนเท่านั้น หาได้มีเจตนามุ่งหมายถึงกับจะฆ่าให้ตายไม่ จึงเป็นการที่นางสวຍใช้ให้นายสอต่อไปทำร้ายร่างกายนายหล่อเท่านั้น การที่นายสอต่อไปฆ่านายหล่อเป็นการเกินเลยจากขอบเขตที่ใช้ของนางสวຍ นางสวຍผู้ใช้ให้กระทำความผิดต้องรับผิดทางอาญาเพียงสำหรับความผิดเท่าที่อยู่ในขอบเขตที่ใช้ตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง นางสวຍจึงไม่ต้องรับผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาซึ่งนายสอต่อผู้ลงมือกระทำผิดได้รับ แต่เมื่อการกระทำของนายสอต่อเกิดผลรุนแรงเป็นเหตุให้นายหล่อถึงแก่ความตายดังกล่าว เป็นกรณีที่ผู้ถูกใช้จะต้องรับผิดทางอาญามีกำหนดโทษสูงขึ้น เพราะอาศัยผลที่เกิดจากการกระทำความผิด ผู้ใช้ให้กระทำความผิดต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นนั้นด้วยตามมาตรา ๘๗ วรรคสอง นางสวຍย่อมต้องรับผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตายตามมาตรา ๒๙๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๘๙ (๔), ๘๔, ๘๗ วรรคสอง เพราะความตายเป็นผลโดยตรงและนางสวຍย่อมคาดหมายได้ว่าจะเกิดขึ้นจากการทำร้ายที่นางสวຍได้ใช้ (ฎีกาที่ ๔๙๔๑/๒๕๖๘ (ประชุมใหญ่))

ฎีกาที่ ๒๗๙๒/๒๕๖๐ จำเลยที่ ๓ มีเจตนาร่วมทำร้ายผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตั้งแต่แรกที จำเลยที่ ๒ ได้ขอให้จำเลยที่ ๓ ช่วยเหลือก่อนเกิดเหตุแล้ว จำเลยที่ ๓ มีความผิดเพียงฐานร่วมกันทำร้าย ร่างกายผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนซึ่งเป็นความผิดลักษณะหนึ่งใน ป.อ. มาตรา ๒๘๙ ตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๖ อันเป็นความผิดอย่างหนึ่งที่เป็นความผิดได้ในตัวเองในหลายอย่างที่รวมอยู่ในความผิดฐานร่วมกัน ทำผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามฟ้องและมีอัตราโทษน้อยกว่า ศาลย่อมลงโทษในความผิดตามที่พิจารณา ได้ความได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ วรรคท้าย

จำเลยที่ ๒ ใช้เชือกรัดคอผู้ตายจนถึงแก่ความตาย ณ สถานที่ที่จำเลยที่ ๒ นำรถยนต์กระบะมา จอดทิ้งไว้ เนื่องจากผู้ตายฟื้นขึ้นยังไม่ตาย จากนั้นก็ไม่มี การเคลื่อนย้ายผู้ตายไปที่ใดอีก แสดงว่าระหว่าง ที่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ยกผู้ตายมาไว้ในรถยนต์กระบะจนถึงเวลาที่จำเลยที่ ๒ ขับรถยนต์กระบะไปจอด ทิ้งไว้ที่อื่นก่อนที่จำเลยที่ ๒ จะฆ่าผู้ตายที่นั่น ผู้ตายยังมีชีวิตอยู่ การเคลื่อนย้ายผู้ตายไปยังสถานที่ ดังกล่าวไม่ใช่เป็นการเคลื่อนย้ายศพตามฟ้อง การกระทำของจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ไม่เป็นความผิดฐานร่วมกัน เคลื่อนย้ายศพเพื่อปิดบังการเกิด การตาย หรือเหตุแห่งการตาย กับฐานเคลื่อนย้ายศพโดยไม่มีเหตุอัน สมควรตาม ป.อ. มาตรา ๑๙๙ และมาตรา ๓๖๖/๓ ประกอบมาตรา ๘๓

ฎีกาที่ ๔๙๔๑/๒๕๖๘ (ประชุมใหญ่) จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ เป็นหญิงโสเภณี โกรธแค้น ว. และ บ. ผู้ตาย เรื่องจะสับเปลี่ยนคู่นอนร่วมประเวณี จึงมาเล่าเรื่องและขอให้จำเลยที่ ๓ กับพวกไปช่วยสั่งสอนให้ หน่อยซึ่งหมายถึงการทำร้ายให้เจ็บตัวเพียงเพื่อสั่งสอนเท่านั้นหาได้มีเจตนามุ่งหมายถึงกับจะฆ่าให้ตายไม่ ทั้งนี้โดยจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ก็ร่วมไปยังที่เกิดเหตุกับจำเลยที่ ๓ กับพวกด้วย เพื่อชี้ตัวให้ดูว่าใครคือ ว. และ บ. การที่จำเลยที่ ๓ กระทำรุนแรง ถึงขั้นเจตนาฆ่าโดยใช้มีดแทง บ. ผู้ตายถึงแก่ความตาย ย่อมเป็น การเกินเลยไปจากขอบเขตที่ใช้ของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ต้องรับผิดชอบทางอาญาเพียงสำหรับ ความผิดเท่าที่อยู่ในขอบเขตที่ใช้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๗ แต่เมื่อการทำร้าย บ. ผู้ตาย เกิดผลรุนแรงถึงตายดังกล่าวจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ย่อมต้องรับผิดชอบ ทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้คนตายตาม มาตรา ๒๙๐ เพราะการตาย เป็นผลธรรมดาอันย่อมเกิดขึ้นได้จากการทำร้ายตามที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ได้ใช้ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ จึงมีความผิดตามมาตรา ๒๙๐, ๘๔ ประกอบด้วย มาตรา ๘๗ วรรคสอง

นายสมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์

บรรณาธิการ

คำถาม เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๙ สุกี้กับชาบูจดทะเบียนสมรสกัน ต่อมาวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐ แก้วฮ้อนบิดาชาบูถึงแก่ความตายโดยทำพินัยกรรมไว้ว่าให้ห้องชุดเลขที่ ๑ ตกได้แก่ ชาบู ชาบูจดทะเบียนรับโอนมา จากนั้นวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๔ สุกี้คลอดบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย ชื่อหม่อมจุ่ม ด้วยความดีใจที่มีบุตร ชาบูจึงตอบแทนด้วยการจดทะเบียนยกห้องชุดดังกล่าวให้สุกี้ในวัน เดียวกัน ต่อมาวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ สุกี้จดทะเบียนยกห้องชุดดังกล่าวให้แก่คู่ต้นไป จากนั้นวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๕ สุกี้กับชาบูนำเงินที่ทำมาหาได้ร่วมกันไปซื้อที่ดิน ๑ แปลง แต่สุกี้กับชาบูก็มีเหตุ ทะเลาะกันเป็นระยะ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๖ สุกี้กับชาบูทำบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับครอบครัวว่า “ชาบูให้สัญญาว่าชาบูตกลงจะเป็นผู้นำครอบครัวที่ดี ไม่กระทำการใดที่อาจทำให้สุกี้และบุคคลใน ครอบครัวได้รับความเสียหายแก่ทรัพย์สินและเกียรติยศชื่อเสียง ชาบูจะไม่ทำร้ายร่างกายสุกี้และบุคคล ในครอบครัวของสุกี้ หากผิดสัญญาชาบูขอสละสิทธิในสินสมรสที่ทำมาหาได้ร่วมกับสุกี้ทั้งหมด และชาบู

ตกลงยินยอมจะไปหย่าขาดกับสุกี้ภายใน ๗ วัน นับแต่วันผิดสัญญา หากซาบูไม่ดำเนินการยินยอมให้สุกี้ นำบันทึกลี้ไปฟ้องหย่าซาบูได้” ต่อมาวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๘ ซาบูใช้กำลังทำร้ายตบหน้าหมู่มเป็นเหตุให้หมู่มมีรอยบวมแดงที่ใบหน้า สุกี้ทนไม่ได้จึงพาหมู่มไปพักอาศัยอยู่ที่อื่นด้วยกันตั้งแต่วันนั้น แต่ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๙ ซาบู สุกี้ และหมู่มร่วมเดินทางไปเที่ยวและพักค้างคืนด้วยกันที่จังหวัดลำปาง หมู่มดีใจจึงให้อภัยที่ซาบูตบหน้าตนแล้ว หลังจากนั้นซาบูซึ่งเพิ่งเริ่มศึกษานิติศาสตร์มาสักระยะ เห็นว่า สัญญาหย่าฟ้องชุดให้สุกี้กับบันทึกลี้ข้อตกลงเกี่ยวกับครอบครัวนั้นเป็นสัญญาระหว่างสมรส การที่สุกี้ยกฟ้องชุดแก่ไข่มุนั้นก็มิได้รับความยินยอมจากซาบูก่อน ทั้งไข่มุนั้นก็ได้เสียค่าตอบแทน ส่วนเนื้อหาในบันทึกลี้ข้อตกลงเกี่ยวกับครอบครัวก็ไม่มีผลบังคับได้ แม้บังคับได้แต่เหตุฟ้องหย่าก็หมดไปแล้ว เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๙ ซาบูจึงขอยกเลิกสัญญาทั้งสองฉบับและเรียกฟ้องชุดคืนมาเป็นของตน สุกี้ต่อสู้ว่า ซาบูไม่อาจเรียกฟ้องชุดคืนได้ ทั้งบันทึกลี้ข้อตกลงเกี่ยวกับครอบครัวนั้นก็ไม่มีผลบังคับได้ เมื่อซาบูกระทำผิดข้อตกลง สุกี้จึงขอให้ซาบูโอนที่ดินมีโฉนด ๑ แปลง ให้เป็นของสุกี้ทั้งหมด และไปจดทะเบียนหย่ากับสุกี้ภายใน ๗ วัน หากไม่ดำเนินการสุกี้จะใช้สิทธิฟ้องหย่าซาบู ซาบูเพิกเฉย

ไ้วินิจฉัยว่า ๑. ซาบูมีสิทธิเรียกฟ้องชุดคืนมาเป็นของตนหรือไม่

๒. ในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๙ สุกี้ยังมีสิทธินำบันทึกลี้ข้อตกลงเกี่ยวกับครอบครัวมาฟ้องหย่าซาบูได้หรือไม่

๓. สุกี้มีสิทธิฟ้องขอให้ซาบูโอนที่ดินส่วนของซาบูแก่สุกี้ได้หรือไม่ เพียงใด

คำตอบ ๑. เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๙ สุกี้กับซาบูจดทะเบียนสมรสกัน สุกี้กับซาบูจึงเป็นคู่สมรสกันนับแต่วันดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๗ การที่ซาบูจดทะเบียนรับโอนฟ้องชุด ๑ ห้อง ตามพินัยกรรมที่แจ่วฮ้อนทำไว้ เป็นกรณีที่ซาบูได้รับฟ้องชุดดังกล่าวมาโดยการรับโอนมรดก เมื่อข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าพินัยกรรมระบุว่าให้เป็นสินสมรส ฟ้องชุดจึงเป็นทรัพย์สินที่ซาบูได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดกอันเป็นสินส่วนตัวของซาบูตามมาตรา ๑๔๗๑ (๓) และ ๑๔๗๔ (๒) และเมื่อซาบูจดทะเบียนให้ฟ้องชุดแก่สุกี้โดยไม่ปรากฏว่าได้ระบุว่าให้เป็นสินสมรสอีก ฟ้องชุดจึงกลายเป็นสินส่วนตัวของสุกี้ตามมาตรา ๑๔๗๑ (๓) และ ๑๔๗๔ (๒) เช่นนี้ การที่สุกี้จดทะเบียนยกฟ้องชุดให้แก่ไข่มุนั้นในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๕ นิติกรรมการให้ฟ้องชุดดังกล่าวจึงเป็นอันเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าซาบูได้ให้ความยินยอมหรือไม่ตามมาตรา ๑๔๗๖ (๕) เพราะสุกี้เป็นผู้มีอำนาจจัดการฟ้องชุดดังกล่าวได้เองตามมาตรา ๑๔๗๓ ดังนั้น แม้ซาบูจดทะเบียนให้ฟ้องชุดแก่สุกี้ในระหว่างสมรส อันเป็นสัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้ทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็นสามีภริยากัน ซึ่งฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะบอกล้างเสียในระหว่างที่เป็นสามีภริยากันอยู่ก็ได้ตามมาตรา ๑๔๖๙ ก็ตาม และแม้ไข่มุนั้นจะรับการให้โดยไม่ได้เสียค่าตอบแทนก็ตาม แต่เมื่อไข่มุนั้นได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานว่ากระทำการโดยสุจริตตามมาตรา ๖ ซึ่งมาตรา ๑๔๖๙ ตอนท้าย คຸ້ມຮອງບຸກຄລາຍນອກ โดยไม่มีเงื่อนไขว่าต้องเสียค่าตอบแทนด้วย ซาบูจึงไม่อาจบอกล้างนิติกรรมให้ฟ้องชุดแก่สุกี้ในวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๔ ได้เพราะจะไปกระทบกระเทือนถึงสิทธิของไข่มุนั้นบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตตามมาตรา ๑๔๖๙ ตอนท้าย (ฎีกาที่ ๑๘๖/๒๕๖๕)

ดังนั้น ซาบูจึงไม่มีสิทธิเรียกฟ้องชุดคืนมาเป็นของตนได้ (๓ คะแนน)

๒. บันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับครอบครัวนั้นมีเจตนามุ่งเน้นในเรื่องความประพฤติของชาบูเป็นสำคัญ
ว่าชาบูจะไม่ทำร้ายร่างกายสุกี้และบุคคลในครอบครัว อีกทั้งจะเป็นผู้นำครอบครัวที่ดี
จะไม่กระทำการใด ๆ ให้สุกี้และบุคคลในครอบครัวได้รับความเสียหาย โดยมีเงื่อนไขบังคับว่าหากชาบู
ฝ่าฝืนกระทำผิดข้อตกลงดังกล่าว ชาบูยินยอมหย่าขาดกับสุกี้ และสละสิทธิในทรัพย์สินอันเป็นสินสมรส
ทั้งหมด ดังนั้น บันทึกฉบับนี้จึงไม่ใช่ข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาโดยตรง
อันจะเป็นสัญญาระหว่างสมรสตามมาตรา ๑๕๖๙ แต่เป็นสัญญาอย่างหนึ่งอันมีลักษณะเป็น
พันธันในเรื่องความประพฤติของชาบูตามมาตรา ๑๕๑๖ (๘) ซึ่งไม่เป็นการฝ่าฝืนศีลธรรมอันดี
หรือจำกัดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ไม่มีวัตถุประสงค์เป็นที่ต้องห้ามขัดแจ้งโดยกฎหมาย อีกทั้งมิได้
เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงไม่ตกเป็นโมฆะตามมาตรา
๑๕๐ บันทึกข้อตกลงนี้จึงมีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมาย เมื่อต่อมาวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๘ ชาบูใช้
กำลังทำร้ายตบหน้าหม่อมจุ่มบุตรสาวทำให้หม่อมจุ่มมีรอยบวมแดงที่ใบหน้าอันเป็นการทำร้ายร่างกายบุคคล
ในครอบครัวของสุกี้ ชาบูจึงกระทำผิดพันธันที่ทำกันเป็นหนังสือในเรื่องความประพฤตินับแต่วัน
ดังกล่าว (ฎีกาที่ ๑๓๐๓/๒๕๖๘) การที่สุกี้ทนไม่ได้จึงพาหม่อมจุ่มไปพักอาศัยอยู่ที่อื่นด้วยกันแล้ว แม้
หลังจากนั้นวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๙ ชาบู สุกี้ และหม่อมจุ่มร่วมเดินทางไปเที่ยวและพักผ่อนด้วยกันที่
จังหวัดลำปาง แต่ก็เป็นการช่วยกันดูแลให้ความอบอุ่นแก่บุตรตามสมควรในฐานะบิดามารดา
เท่าที่พอจะเป็นไปได้สำหรับครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่เท่านั้น ยังไม่เพียงพอให้ถือว่าเป็น
การที่สุกี้ได้ให้อภัยชาบูในเหตุที่สุกี้มีสิทธิฟ้องหย่า (ฎีกาที่ ๔๑๐๔/๒๕๖๔) ส่วนที่หม่อมจุ่มให้อภัยที่ชาบู
ตบหน้าตนแล้วนั้น หม่อมจุ่มก็เป็นแต่บุตรมิใช่คู่สมรสฝ่ายที่มีสิทธิฟ้องหย่า ฉะนั้น สิทธิฟ้องหย่าของสุกี้
ยังไม่หมดไปตามมาตรา ๑๕๑๘

เมื่อชาบูเพิกเฉยไม่ไปจดทะเบียนหย่า สุกี้ยอมนำบันทึกข้อตกลงนี้มาฟ้องหย่าชาบูได้
(๕ คะแนน)

๓. การที่สุกี้กับชาบูนำเงินที่ทำมาหาได้ร่วมกันไปซื้อที่ดิน ๑ แปลง ในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๕
ที่ดินดังกล่าวจึงเป็นทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส เป็นสินสมรสของชาบูกับสุกี้ตามมาตรา
๑๔๗๔ (๑) แม้ชาบูทำผิดสัญญาตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าว แต่ส่วนที่ตกลงกันว่า “หากผิดสัญญาชาบู
ขอสละสิทธิในสินสมรสที่ทำมาหาได้ร่วมกับสุกี้ทั้งหมด” นั้น เป็นข้อตกลงที่มีลักษณะเป็นการชำระหนี้
อย่างอื่นให้เป็นเบี้ยปรับที่มิใช่ใช้เป็นจำนวนเงินตามมาตรา ๓๘๒ ซึ่งหากเบี้ยปรับนั้นสูงเกินส่วน
ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้โดยพิเคราะห์ถึงทางได้เสียทุกอย่างของสุกี้อันชอบด้วย
กฎหมายไม่ใช่แต่เพียงทางได้เสียในเชิงทรัพย์สินตามมาตรา ๓๘๓

สุกี้จึงมีสิทธิฟ้องขอให้ชาบูโอนที่ดินส่วนของชาบูแก่สุกี้ได้ ส่วนสุกี้จะได้รับส่วนของชาบู
ทั้งหมดหรือไม่ขึ้นกับดุลพินิจศาลว่าการสละสิทธิในที่ดินของชาบูนั้นเป็นเบี้ยปรับที่สูงเกินส่วน
หรือไม่ ซึ่งศาลอาจจะลดส่วนที่สุกี้จะได้รับจากชาบูได้ (ฎีกาที่ ๑๓๐๓/๒๕๖๘) (๒ คะแนน)

ข้อสังเกต ๑. การออกข้อสอบ อาจารย์ท่านใดที่เห็นฎีกาที่ ๑๓๐๓/๒๕๖๘ ฉบับนี้ ก็คงจะต้อง
 หยิบยกมาใช้ในการเรียนการสอนเป็นแน่เพราะนอกจากจะแยกแยะความเป็นสัญญาระหว่างสมรสตาม
 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๙ กับสัญญาพันธันในเรื่องความประพฤติตามมาตรา
 ๑๕๑๖ (๘) แล้ว ยังให้ตัวอย่างของลักษณะของการชำระหนี้อย่างอื่นให้เป็นเบี้ยปรับที่ไม่ใช่เป็นจำนวน
 เงินตามมาตรา ๓๘๒ ด้วย แต่หากจะให้น่าฎีกาฉบับเดียวมาออกข้อสอบเลยก็เท่ากับเป็นการง่ายต่อผู้ที่

อ่านฎีกามาเพียงฉบับเดียวแต่ยังไม่ทันเชื่อมโยงความคิดกับฎีกาฉบับอื่นก็สอบได้แล้ว อาจารย์จึงผูกข้อเท็จจริงให้นักศึกษาสามารถทำความเข้าใจประกอบกับฎีกาฉบับอื่นได้ด้วย คุณสมบัติของผู้เตรียมสอบที่จะสามารถทำให้ตนพร้อมสอบได้นั้นก็คือ ท่านต้องพยายามนำสิ่งต่าง ๆ ทั้งหลายที่เรียนรู้ผูกเชื่อมโยงถึงกันให้ได้ โดยท่านจะต้องระลึกเสมอว่าหากเราเป็นอาจารย์ที่จะนำฎีกาฉบับที่กำลังอ่านมาออกสอบ เราจะนำไปผูกกับฎีกาฉบับใดได้บ้างเพื่อที่จะทำให้ข้อสอบคู่มีความน่าสนใจขึ้นหรือยากขึ้นได้บ้าง

๒. คำที่ไม่สำคัญในโจทย์ ในโจทย์จะมีข้อเท็จจริงบางอย่างที่ อาจารย์ใส่ไว้เพื่อความสะดวกของการผูกข้อเท็จจริง เช่นว่า “ด้วยความดีใจที่มีบุตร” “สุกกับซาบูก็มีเหตุทะเลาะกันเป็นระยะ” หรือ “ซาบูซึ่งเพิ่งเริ่มศึกษานิติศาสตร์มาสักระยะ” ซึ่งข้อความเหล่านี้ นักศึกษาต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่ามีใช้ส่วนหนึ่งขององค์ประกอบตามบทบัญญัติใดที่เราต้องนำมาใช้เขียนตอบเลย ดังนั้น ข้อความเหล่านี้จึงไม่ต้องเขียนลงไปในการตอบ ส่วนเนื้อความตามบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับครอบครัวในโจทยนั้น เนื่องจากนักศึกษาจะต้องให้เหตุผลทำนองเดียวกับเนื้อความนั้นอยู่แล้ว ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องลอกเนื้อความทั้งหมดในบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับครอบครัวตามโจทยลงไปในการตอบเสียทั้งหมด แต่ให้นำมาเขียนในลักษณะการวิเคราะห์เลยว่าผู้ทำบันทึกข้อตกลงนี้มีเจตนาทำนิติกรรมอะไรตามที่เขียนในแนวคำตอบ

๓. ข้อความสำคัญในคำถามย่อย สำหรับคำถามข้อ ๓. นั้น มีคำว่า “เพียงใด” ด้วย ทุกครั้งที่นักศึกษาเห็นคำนี้ในคำถาม นักศึกษาต้องระลึกเสมอว่า ผู้ออกข้อสอบมิได้ใส่มากิน แต่ผู้ตรวจเขาจะมีคะแนนให้สำหรับการตอบตามคำถามว่าลูกหนี้จะต้องชำระหนี้แก่เจ้าหนี้จำนวนเท่าใดด้วย เรามักจะพบเห็นบ่อยในคำถามข้อกฎหมายลักษณะหนี้ และละเมิด ที่อาศัยหลักความมีส่วนผิดของเจ้าหนี้ (Contributory Fault) มาลดส่วนจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ลูกหนี้จะต้องใช้ให้แก่ผู้เสียหาย (ดูประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒๓, ๔๔๒) ส่วนกรณีตามปัญหานี้มิใช่เรื่องดังกล่าว แต่เป็นปัญหาเรื่องเบี้ยปรับ ซึ่งจะต้องปรับบทก่อนว่าการสละสิทธิในทรัพย์สินอันเป็นสินสมรสทั้งหมดของซาบูนี้เป็นเบี้ยปรับตามมาตรา ๓๘๒ และเมื่อเป็นเบี้ยปรับแล้ว ผลคือหากศาลเห็นว่าเบี้ยปรับนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ โดยพิเคราะห์ถึงทางได้เสียของสุกทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมายไม่ใช่แต่เพียงทางได้เสียในเชิงทรัพย์สิน ตามมาตรา ๓๘๓ ซึ่งการวินิจฉัยส่วนนี้ก็จะเป็คำตอบของคำถามว่า “เพียงใด” นั่นเอง คำถามจะไม่ได้คาดหวังถึงขนาดว่านักศึกษาจะต้องตอบเป็นสัดส่วนเป๊ะ ๆ ว่าได้เท่าใด เนื่องจากเป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่ศาลจะเป็นผู้วินิจฉัยด้วยพยานหลักฐานในคดี แต่การตอบจะต้องชี้ให้เห็นหลักเกณฑ์หรือพฤติการณ์บางอย่างที่จะทำให้ทราบได้ว่าผู้ที่ได้รับชำระหนี้หรือได้รับทรัพย์สินนั้นจะได้ทั้งหมดหรือได้บางส่วนโดยต้องดูจากอะไร โดยไม่ต้องตอบมาว่าจะให้เบี้ยปรับเท่าใด เพราะการกำหนดเบี้ยปรับเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ส่วนคำถามจะถามข้อกฎหมายก็ตอบมาตามข้อกฎหมายในธงคำตอบก็พอ

๔. การลำดับการเขียนคำตอบ โปรดสังเกตอีกว่า ข้อเท็จจริงที่ว่า “วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๕ สุกกับซาบูนำเงินที่ทำมาหาได้ร่วมกันไปซื้อที่ดิน ๑ แปลง” นั้นอยู่ช่วงต้นข้อก็จริง แต่เวลาจะนำมาเขียนตอบ นักศึกษาควรเลือกที่ลงให้ถูกกว่าจะนำมาเขียนตอบช่วงไหน ซึ่งก็ควรจะเขียนตอบเมื่อมาถึงปัญหาข้อ ๓. แล้ว เพราะเพิ่งจะมีปัญหาในวินิจฉัยเรื่องสินสมรสในจุดนี้ แม้จะปรับบทเรื่องนี้ก่อนหน้านี้ไปก็จะได้ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์อยู่ดี และจะต้องมาเขียนซ้ำอีกครั้งหนึ่งซึ่งไม่ควรทำ

๕. องค์ความรู้ที่ผู้ออกข้อสอบไม่ต้องการวัดผล ข้อสอบในข้อนี้เป็น การวัดผลในวิชากฎหมายครอบครัวเป็นหลัก ดังนั้น นักศึกษาไม่ต้องวินิจฉัยว่าการที่ซาบูใช้กำลังทำร้ายตบหน้าหม่อมบุตรสาว

ทำให้หม่อมจุ่มมีรอยบวมแดงที่ใบหน้านั้น เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕ หรือ ๓๙๑ กันแน่

อีกจุดหนึ่งที่ควรอธิบายไว้คือ ข้อเท็จจริงที่ว่าชาบูกับสุกี้มีบุตรคือหม่อมจุ่มนั้น นักศึกษาไม่ต้องตอบว่า “หม่อมจุ่มเป็นเด็กเกิดแต่สุกี้หญิงขณะเป็นคู่สมรสกับชาบู จึงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าหม่อมจุ่มเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาบูชายผู้เป็นคู่สมรสตามมาตรา ๑๕๓๖ วรรคหนึ่ง” เนื่องจากข้อเท็จจริงในโจทย์ชัดเจนอยู่แล้วว่าหม่อมจุ่มเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อสอบข้อนี้ไม่มีประเด็นเรื่องความเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของชาบูให้ต้องวินิจฉัยเลย

๖. ข้อสังเกตการใช้คำในเรื่องสัญญาระหว่างสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๖๙ นักศึกษาพึงสังเกตว่าตัวบทมาตรา ๑๔๖๙ ใช้คำว่า “บอกล้าง” มิใช่ “บอกเลิก” ทั้งนี้ เนื่องจากการบอกล้างนี้มีลักษณะเดียวกับการบอกล้างโมฆะกรรมตามมาตรา ๑๗๕, ๑๗๖ อันเป็นการที่กฎหมายประสงค์ที่จะปกป้องบุคคลจำพวกใดจำพวกหนึ่งที่ทำนิติกรรมไป เช่น กฎหมายคุ้มครองผู้เยาว์ที่ทำนิติกรรมที่ไม่ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมเพราะยังอ่อนวิจฉัยกว่าผู้ใหญ่ทำให้ตนเสียเปรียบได้ง่าย กฎหมายคุ้มครองคนไร้ความสามารถที่ทำนิติกรรมไปเพราะเป็นบุคคลวิกลจริตที่ศาลมีคำสั่งแสดงฐานะดังกล่าวแล้ว กฎหมายคุ้มครองคนเสมือนไร้ความสามารถที่ทำนิติกรรมสำคัญไปโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์เพราะเขาอาจจะจัดกิจการไปในทางที่อาจจะเสื่อมเสียแก่ทรัพย์สินของตนเองหรือครอบครัวได้ กฎหมายคุ้มครองบุคคลที่แสดงเจตนาเพราะสำคัญผิด หรือถูกกลฉ้อฉล หรือถูกข่มขู่ เพราะเป็นผู้ที่มีเจตนาวิปริตไปในขณะทำนิติกรรม จะเห็นได้ว่า คู่กรณีอีกฝ่ายไม่จำเป็นต้องมีความผิดอย่างใดเลย ฝ่ายที่กฎหมายคุ้มครองนี้ก็สามารถบอกล้างนิติกรรมดังกล่าวได้ และในเรื่องสัญญาระหว่างสมรสนี้ก็เช่นกัน มาตรา ๑๔๖๙ กำหนดว่า ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสเสียในเวลาใดที่เป็นคู่สมรสกันอยู่หรือภายในกำหนด ๑ ปี นับแต่วันที่ขาดจากการเป็นคู่สมรสกันก็ได้ กล่าวคือคู่สมรสฝ่ายหนึ่งสามารถบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสด้วยเหตุผลใดก็ได้ เพราะกฎหมายคุ้มครองคู่สมรสทุกฝ่ายว่า สัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็นคู่สมรสกันนั้นอาจจะเกิดจากความเสนาหาในตัวอีกฝ่ายไม่มากนักน้อย ดังนั้น เมื่อฝ่ายใดพิจารณาได้แล้วเห็นว่าได้ทำสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินแล้วทำให้ตนเสียเปรียบมากเกินไปก็สามารถบอกล้างสัญญานั้นได้ โดยที่คู่สมรสอีกฝ่ายไม่จำเป็นต้องมีความผิดอย่างใดเลย ลักษณะของการสิ้นสุดสัญญาที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองฝ่ายหนึ่ง เพราะสถานะของบุคคลนี้จะใช้คำว่า “บอกล้าง” มิใช่ “บอกเลิก” ดังนั้น ในการเขียนตอบข้อนี้ นักศึกษาก็จะต้องใช้คำว่า “บอกล้าง” จึงจะถูกต้อง

๗. ลองคิดต่อ นักศึกษาลองคิดต่อจากข้อเท็จจริงในข้อสอบว่า สมมติเปลี่ยนข้อเท็จจริงเป็นว่า ขณะที่ชาบูจดทะเบียนหย่าให้สุกี้แล้ว ชาบูทำหนังสือยินยอมด้วยว่า “ยินยอมให้สุกี้ทำนิติกรรมใด ๆ ในห้องชุดได้ตามความประสงค์ ไม่ขอเกี่ยวข้องอีกต่อไปและให้ความยินยอมล่วงหน้าไว้ด้วยว่าชาบูจะไม่ขอยกเลิกเพิกถอนการให้ความยินยอมนี้โดยเด็ดขาดและตลอดไป” ต่อมาสุกี้ยังไม่ทันโอนห้องชุดนั้นให้ตน ชาบูจะบอกล้างการให้ห้องชุดแก่สุกี้ได้หรือไม่ คำตอบก็คือได้ เพราะข้อความที่ชาบูให้ความยินยอมไว้ล่วงหน้าว่าจะไม่เพิกถอนการให้ความยินยอมแก่สุกี้ในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับห้องชุดนี้จะตกเป็นโมฆะตามมาตรา ๑๕๐ เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ขัดต่อมาตรา ๑๔๖๙ ที่ให้สิทธิสามีหรือภริยาสามารถบอกล้างสัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้ทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็นสามีภริยาได้ในระหว่างที่ยังเป็นสามีภริยากันอยู่หรือภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ขาดจากการเป็นสามีภริยากัน (ฎีกาที่ ๓๑๘๕/๒๕๕๒)

๘. ลองคิดต่อไปอีก หากสมมติว่าสุกี้ยังไม่ทันได้โอนห้องชุดให้ตนแล้วต่อมาสูกี้ตายก่อน ชาบู

จะขอบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสภายใน ๑ ปี นับแต่สุกีสืบได้หรือไม่ คำตอบก็คือไม่ได้ แต่เหตุผลจะต่างไปจากแนวคำตอบ เหตุผลในสถานการณ์นี้คือ เมื่อสุกีสืบซึ่งเป็นคู่สมรสฝ่ายหนึ่งตายก็ไม่มีคู่กรณีที่ชาวคู่สมรสที่มีชีวิตอยู่ที่จะบอกล้าง จะนำระยะเวลา ๑ ปี หลังการสมรสสิ้นสุดลงมาใช้บังคับไม่ได้ เนื่องจากการสมรสสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๔๖๙ ไม่รวมถึงกรณีที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดตาย (ฎีกาที่ ๒๒๓๖/๒๕๖๒) ผลก็คือห้องชุดนั้นก็จะมิฐานะเป็นทรัพย์สินมรดกของสุกีสืบที่จะตกทอดสู่ทายาทของสุกีสืบต่อไป ก็จะนำเข้าสู่การพิจารณาว่าใครเป็นทายาทของสุกีสืบต่อไป

ฎีกาที่ ๑๘๖/๒๕๖๕ โจทก์ยกที่ดินพิพาททั้ง ๕ แปลง ให้แก่จำเลย มิใช่ให้จำเลยถือครองที่ดินแทนโจทก์ และตามสำเนาโฉนดที่ดินระบุว่า โจทก์ได้รับที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๐๓๓๖ ดังกล่าวมาโดยการรับโอนมรดก ที่ดินจึงเป็นสินส่วนตัวของโจทก์ เมื่อโจทก์จดทะเบียนให้ที่ดินแก่จำเลยโดยไม่ได้ระบุว่า ให้เป็นสินสมรส ที่ดินจึงเป็นสินส่วนตัวของจำเลย ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๗๑ (๓) และ ๑๔๗๔ (๒) จำเลยย่อมเป็นผู้มีอำนาจจัดการที่ดินดังกล่าวได้เอง ตามมาตรา ๑๔๗๓ ดังนั้น การที่จำเลยจดทะเบียนขายที่ดินดังกล่าวให้แก่บริษัท ผ. ไปในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ นิติกรรมการขายที่ดินดังกล่าวจึงเป็นอันเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว โดยไม่ต้องพิจารณาว่า โจทก์ได้ให้ความยินยอมในการขายที่ดินของจำเลยหรือไม่ ดังนั้น แม้โจทก์ได้จดทะเบียนให้ที่ดินดังกล่าวแก่จำเลยในระหว่างสมรส อันเป็นสัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้ทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็นสามีภริยากัน ซึ่งฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะบอกล้างเสียในระหว่างที่เป็นสามีภริยากันอยู่ก็ได้ ตามมาตรา ๑๔๖๙ ก็ตาม แต่เมื่อจำเลยได้ขายที่ดินไปเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้วก่อนวันที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ ... จึงไม่เป็นกรณีที่โจทก์จะฟ้องขอให้จำเลยคืนเงินที่ได้รับจากการขายที่ดินดังกล่าวแก่โจทก์อีก

ฎีกาที่ ๑๓๐๓/๒๕๖๘ โจทก์กับจำเลยทำบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับครอบครัวมีใจความว่า จำเลยให้สัญญาว่านับแต่วันทำบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับครอบครัวดังกล่าวเป็นต้นไปจำเลยจะไม่ทำร้ายร่างกายโจทก์และบุคคลในครอบครัวของโจทก์ ไม่กล่าวข้อความใส่ร้ายป้ายสีโจทก์ บุคคลในครอบครัวของโจทก์ และ ช. หากผิดสัญญาจำเลยตกลงยินยอมจะไปหย่าขาดกับโจทก์ภายใน ๗ วัน นับแต่วันผิดสัญญา หากจำเลยไม่ดำเนินการยินยอมให้โจทก์นำบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับครอบครัวเป็นพยานเพื่อฟ้องหย่าจำเลยได้ และหากจำเลยทำร้ายร่างกายโจทก์หรือบุคคลในครอบครัวของโจทก์ จำเลยขอสละสิทธิในสินสมรสที่ทำมาหาได้ร่วมกับโจทก์ทั้งหมด ... และจำเลยตกลงจะเป็นผู้นำครอบครัวที่ดี ไม่กระทำการใดที่อาจทำให้โจทก์และบุคคลในครอบครัวได้รับความเสียหายแก่ทรัพย์สินและเกียรติยศชื่อเสียง ... เห็นได้ว่า เจตนาในการทำบันทึกข้อตกลงดังกล่าวมุ่งเน้นในเรื่องความประพฤติของจำเลยเป็นสำคัญ โดยมีเงื่อนไขบังคับหากจำเลยฝ่าฝืนกระทำความผิดข้อตกลงดังกล่าว จำเลยยินยอมหย่าขาดกับโจทก์ และสละสิทธิในทรัพย์สินอันเป็นสินสมรสทั้งหมด ดังนั้นบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับครอบครัว จึงไม่ใช่ข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาโดยตรงอันจะเป็นสัญญาระหว่างสมรส แต่เป็นสัญญาอย่างหนึ่งอันมีลักษณะเป็นพันธบัตรในเรื่องความประพฤติของจำเลย ตามบทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๑๖ (๘) เมื่อบันทึกข้อตกลงที่ทำให้ไว้ดังกล่าวไม่เป็นการฝ่าฝืนศีลธรรมอันดีหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ไม่มีวัตถุประสงค์เป็นที่ยกห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย อีกทั้งมิได้เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน บันทึกข้อตกลงนี้จึงมีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมาย โจทก์นำมาเป็นเหตุฟ้องหย่าจำเลยได้

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยทำร้ายร่างกาย ภ. บุตร ซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัว จำเลยจึงกระทำความผิดพันธบัตรที่ทำกันเป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ โจทก์มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยปฏิบัติตามข้อตกลง

ดังกล่าวได้ แต่ในส่วนที่ตกลงกันว่า หากผู้ให้สัญญาทำร้ายร่างกายผู้รับสัญญาหรือบุคคลในครอบครัวคนหนึ่งคนใด ผู้ให้สัญญาขอสละสิทธิในสินสมรสที่ทำมาหาได้ร่วมกันกับผู้รับสัญญาทั้งหมดนั้น เป็นข้อตกลงที่มีลักษณะเป็นการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นที่มีใช้ใช้เป็นจำนวนเงิน เป็นเบี้ยปรับตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๘๒ ถ้าเบี้ยปรับนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ตามมาตรา ๓๘๓

ฎีกาที่ ๔๑๐๔/๒๕๖๔ การที่จำเลยขับไล่โจทก์ออกจากบ้าน ถือได้ว่าจำเลยทำการเป็นปฏิกิริยาต่อการเป็นสามีภริยากันอย่างร้ายแรง โจทก์จึงมีสิทธิฟ้องหย่าจำเลยได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๑๖ (๖) ส่วนที่ได้ความว่า เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๐ และวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำเลยพาโจทก์กับบุตรทั้งสามคนไปเที่ยวพักผ่อนมีการค้างคืนโดยนอนร่วมห้องเดียวกันและจำเลยกับโจทก์นอนเตียงเดียวกันด้วยนั้น น่าจะเป็นเรื่องที่โจทก์และจำเลยช่วยกันดูแลให้ความอบอุ่นแก่บุตรในฐานะบิดามารดาเท่าที่พอจะเป็นไปได้สำหรับครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่ ทั้งปรากฏว่าหลังจากจำเลยขับไล่โจทก์ออกจากบ้านแล้วก็มีเพียงการไปเที่ยวค้างคืนด้วยกันสองครั้งเท่านั้น ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า จำเลยขับไล่โจทก์ออกจากบ้าน ถือได้ว่าจำเลยทำการเป็นปฏิกิริยาต่อการเป็นสามีภริยากันอย่างร้ายแรง โจทก์จึงมีสิทธิฟ้องหย่าจำเลยได้ตามมาตรา ๑๕๑๖ (๖) ทั้งการที่จำเลยพาโจทก์และบุตรทั้งสามไปเที่ยวพักผ่อนค้างคืนด้วยกันนั้นเป็นเพียงการดูแลให้ความอบอุ่นแก่บุตรตามสมควรเท่านั้น ยังไม่เพียงพอให้ถือว่าเป็นการที่โจทก์ได้ให้อภัยจำเลยในเหตุที่โจทก์มีสิทธิฟ้องหย่าตามมาตรา ๑๕๑๘ แต่อย่างใด

ฎีกาที่ ๓๑๘๕/๒๕๕๒ แม้ข้อความที่ ๕. ให้ความยินยอมไว้ล่วงหน้าว่าจะไม่เพิกถอนการให้ความยินยอมแก่ น. ในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินพิพาทจะตกเป็นโมฆะ เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ขัดต่อ ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๖๙ ที่ให้สิทธิสามีหรือภริยาสามารถบอกล้างสัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้ทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็นสามีภริยาได้ในระหว่างที่ยังเป็นสามีภริยากันอยู่หรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันขาดจากการเป็นสามีภริยากันก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า น. ได้ยกที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์แล้วตั้งแต่นั้น น. ยังมีสิทธิตามข้อตกลงในการแบ่งสินทรัพย์ เนื่องจากยังมิได้ถูกบอกล้าง ผลของการบอกล้างดังกล่าวจึงไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิของโจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าโจทก์รับโอนที่ดินพิพาทไปโดยไม่สุจริต ตามความตอนท้ายของมาตรา ๑๔๖๙ เมื่อโจทก์รับโอนที่ดินพิพาทไปโดยสุจริต โจทก์จึงยังมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทอยู่

ฎีกาที่ ๒๒๓๖/๒๕๖๒ ใบสมัครสมาชิกของพลโท บ. มีข้อความยินยอมของผู้ร้องสอดที่ ๑ มีข้อความระบุว่า ผู้ร้องสอดที่ ๑ ยินยอมให้พลโท บ. ทำนิติกรรมจัดการสินสมรสของตนและพลโท บ. กับจำเลยได้ทุกรณีนับแต่วันสมัครสมาชิกและถือว่าคำยินยอมในเอกสารนี้เป็นคำยินยอมของผู้ร้องสอดที่ ๑ ในการทำนิติกรรมทุกฉบับกับจำเลยจึงมีลักษณะเป็นสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่พลโท บ. และผู้ร้องสอดที่ ๑ ได้ทำไว้ต่อกันในระหว่างสมรสอันเป็นสัญญาระหว่างสมรสตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๖๙ เมื่อพลโท บ. ซึ่งเป็นคู่สมรสฝ่ายหนึ่งตายก็ไม่มีกรณีที่ผู้ร้องสอดที่ ๑ ซึ่งเป็นคู่สมรสที่มีชีวิตอยู่ที่จะบอกล้าง จะนำระยะเวลา ๑ ปี หลังการสมรสสิ้นสุดลงมาใช้บังคับไม่ได้ เนื่องจากการสมรสสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๔๖๙ ไม่รวมถึงกรณีที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดตาย ดังนั้นสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกที่พลโท บ. ทำไว้กับจำเลยจึงมีผลผูกพันผู้ร้องสอดที่ ๑ ด้วย

นายพลภวิชัย พันธุ์คำเกิด

รองบรรณาธิการ